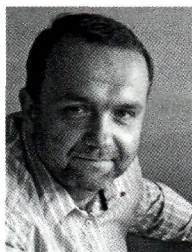

W zgodzie z ustawą i zdrowym rozsądkiem

Z Michałem Serzyckim,
Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych,
rozmawia Katarzyna Krysztofiak

Katarzyna Krysztofiak: *Zarówno w placówkach oświatowych, jak w innych podmiotach, gromadzone i przechowywane są dane osobowe. Jednak edukacja dzieci stwarza sytuacje, w których dyrektorzy muszą podejmować decyzje, o jakich ustawa o ochronie danych osobowych nie mówi wprost. Na początek niech będzie to rekrutacja. Czy dyrektorowi przedszkola na przykład wolno wywiesić na tablicy imienne listy dzieci przyjętych do placówki, a jeśli tak, to jakie dane mogą się na nich znaleźć?*

Michał Serzycki: Zanim odpowiem na Pani pytanie, muszę wyjaśnić, że ustawa o ochronie danych osobowych ustanawia jedynie ogólne zasady ochrony danych osobowych, które często są doprecyzowane w przepisach szczególnych regulujących działalność określonych branż. Jeśli takie istnieją, to powinny być stosowane w pierwszej kolejności. W przypadku oświaty akty określające zasady funkcjonowania placówek edukacyjnych to między innymi:

- ustawa o systemie oświaty,
- ustawa o Systemie Informacji Oświatowej,
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji czy
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie szczegółowego zakresu danych w bazach danych oświatowych, zakresu danych identyfikujących podmioty prowadzące bazy danych oświatowych, terminów przekazywania danych między bazami danych oświatowych oraz wzorów wydruków zestawień zbiorczych.

Jednak jest wiele sytuacji, w których dochodzi do przetwarzania danych osobowych, a przepisy oświatowe nie precyzują, w jaki sposób należy to robić.

Pracownicy sektora oświaty mają bardzo utrudnione zadanie, gdyż w celu realizacji swoich zadań muszą przetwarzać dane osobowe, lecz często, by robić to z poszanowaniem zasad ochrony danych osobowych i prywatności, muszą kierować się własnym wyczuciem.

Zawsze proponuję zachowanie przy tym zdrowego rozsądku oraz wcześniejsze uzgodnienie z rodzicami lub opiekunami prawnymi dzieci sposobów postępowania w konkretnych sytuacjach.

Wracając zaś do Pani pytania o dopuszczalność wywieszania list dzieci przyjętych do przedszkola, muszę stwierdzić, że dochodzi w tym zakresie do naruszeń prawa.

Żaden z przepisów prawa nie zezwala bowiem na upublicznienie na drzwiach wejściowych do przedszkola listy zawierającej dane osobowe dzieci oraz ich rodziców, a tak niekiedy postępują dyrektorzy placówek oświatowych.

Tymczasem nie ma podstaw, by z takimi danymi zapoznawały się osoby niepowołane, a umieszczenie listy na drzwiach wejściowych do przedszkola mogłoby do tego doprowadzić. Jest to bowiem miejsce ogólnie dostępne, przez co istnieje możliwość zapoznania się z treścią wywieszanej informacji przez każdą osobę wchodzącą bądź wychodzącą z budynku przedszkola, niezależnie od tego, czy jest to rodzic lub opiekun prawny bezpośrednio zainteresowany sprawą, czy też osoba postronna.

A przecież informowanie osób zainteresowanych o przyjęciu ich dzieci do przedszkola powinno się odbywać z poszanowaniem wszystkich zasad ochrony danych osobowych osób, których ta informacja dotyczy. Dlatego jeśli z jakichś powodów istnieje konieczność upublicznienia listy dzieci przyjętych do przedszkola, to każdy dyrektor powinien odpowiedzieć sobie na pytanie, czy i dlaczego taka lista miałaby zostać wywieszona np. w gablocie wewnątrz budynku. A może wystarczyłaby tylko informacja, że lista jest udostępniana do wglądu w sekretariacie placówki? Jeśli zaś chodzi o zakres podawanych danych, to zawsze powinien on odpowiadać konkretnym potrzebom, tj. celowi przetwarzania danych osobowych. Nie powinno się żądać, a tym bardziej upubliczniać, zbyt szerokiego zakresu danych.

K.K.: *W szkołach i przedszkolach jest zwyczaj wyczytywania nazwisk i informacji o dzieciach podczas zebrania rodziców. Podaje się na przykład informacje o zachowaniu dziecka, osiąganych przez nie sukcesach lub o jego problemach wychowawczych. Czy jest to dopuszczalne? Czy rodzice mogą sobie zażyczyć, powołując się na ustawę o ochronie danych osobowych, aby informacje o dziecku były przekazywane wyłącznie w rozmowie bezpośredniej, a nie na forum grupy? Jak się zabezpieczyć przed możliwymi skargami ze strony rodziców?*

M.S.: To jest właśnie przypadek wymagający dokonania uzgodnień między dyrekcją placówki, nauczycielami i rodzicami czy opiekunami prawnymi dzieci, którzy do momentu osiągnięcia przez dzieci pełnoletności muszą wyrazić zgodę na wykorzystywanie ich danych osobowych. Nie ma bowiem przepisów regulujących takie sprawy, jak np. publiczne odczytywanie informacji o dzieciach. To już jest bardziej kwestia tradycji i woli rodziców czy opiekunów prawnych oraz zdroworozsądkowego podejścia do sprawy. Zbyt formalistyczne traktowanie zagadnienia nie jest potrzebne. Jak

Bezpieczniej
w Przedszkolu

bowiem wówczas przeprowadzać np. konkursy, rozgrywki czy inne formy współzawodnictwa, u podstaw których leży podawanie wyników, czyli ustalanie kolejności miejsc zajętych przez konkretne osoby?

Niemniej jednak o uzgodnionych i przyjętych w danej placówce procedurach należy poinformować rodziców oraz uzyskać zgodę tych ostatnich na taką formę przetwarzania danych. Choć ustawa nie wymaga zgody pisemnej, to warto o taką poprosić, choćby do celów dowodowych, np. w przypadku skargi na nieuprawnione wykorzystywanie danych.

K.K.: *Na co dzień zwykle nie zwraca się uwagi na takie sytuacje, bo przecież podczas przedszkolnych imprez dzieci są fotografowane, rodzice utrwalają obraz kamerami wideo; następnie zdjęcia są wywieszane w gablotkach, na tablicach, na stronie www. Czy to jest, czy nie jest naruszenie prywatności? Co można doradzić dyrektorom, aby uniknęły pretensji rodziców?*

M.S.: W tym przypadku najlepiej byłoby postąpić podobnie jak w sytuacjach, o których mówiłem przed chwilą, czyli na początku roku szkolnego uzgodnić z rodzicami zasady postępowania, m.in. upubliczniania zdjęć jednej osoby. Co zaś do zdjęć grupowych, to nie możemy przecież innym zabronić pokazywania danego zdjęcia, gdyż wszyscy, którzy się na nim znajdują, mają do niego prawo. Zresztą ustawa o Prawie autorskim i prawach pokrewnych stanowi, że zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku osoby stanowiącej jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza. Zatem blokowanie publikowania danych w formie gazetki ściennej, kroniki itp. byłoby nielogiczne. Niech każdy odpowie sobie na pytanie, czy chciałby, aby przestały istnieć szkolne kroniki upamiętniające najważniejsze wydarzenia z historii danej placówki i życia jej uczniów. Dlatego jeszcze raz powtórzę: ważne jest, aby, dbając o pry-

watność osób, zachowywać zdrowy rozsądek.

K.K.: *Ochrona danych osobowych na terenie przedszkola jest stosunkowo oczywista – teczki z danymi dzieci znajdują się w gabinecie dyrektora przedszkola. Jednak podczas realizacji zajęć poza placówką (wyjścia, wycieczki) nauczyciele są zobowiązani do posiadania imiennych list dzieci, łącznie z kontaktami do rodziców. Jak tutaj ustrzec się przed naruszeniem ustawy o ochronie danych osobowych, bo przecież teczka (torba), w której znajduje się lista, może zostać ukradzioną, zgubioną, ktoś niepożądany może ją otworzyć, kiedy nauczyciel sprawdza, co robią dzieci, takich zdarzeń jest wiele? Jeśli w takich sytuacjach rodzice będą dochodzić swoich praw – jak się zabezpieczyć?*

M.S.: Wszystko może być ukradzione lub zgubione, nawet przy zastosowaniu najlepszych zabezpieczeń.

Ważna jest zatem podstawowa dbałość o właściwą ochronę danych, jak chociażby niepozostawianie ich bez nadzoru, bez względu na to, gdzie te dane się znajdują – w komputerze czy w teczce.

A od kradzieży czy zgubienia danych osobowych, tak jak od każdego innego zdarzenia losowego, przedszkole może się przecież ubezpieczyć.

K.K.: *W placówkach oświatowych pojawiają się niejednokrotnie ankiety, przedstawiciele firm komercyjnych, a czasem studenci realizujący projekty badawcze. Czy dopuszczalne jest udostępnianie im danych dzieci?*

M.S.: Dość często w placówkach oświatowych przeprowadzane są badania anonimowe. Dopóki więc nikt nie prosi o podanie danych osobowych dzieci, nie można mówić o naruszeniu przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, gdyż w myśl jej art. 6 za dane osobowe uważa się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej

do zidentyfikowania osoby fizycznej. Jeżeli jednak dzieci miałyby podać dane osobowe, wówczas potrzebna byłaby zgoda ich rodziców lub opiekunów prawnych.

W przeciwnym razie doszłoby do wyłudzenia danych i to od osoby nieletniej, nieświadomej swoich praw, a przez to do naruszenia przepisów, zarówno przez przedstawiciela firmy, jak i przez dyrektora.

Ponadto doszłoby w ten sposób do podważenia zaufania do przedszkola i jego pracowników, których zadaniem jest przede wszystkim dbałość o interesy i prawa dzieci oraz ich rodziców, a nie firm komercyjnych.

K.K.: *Świadomość ochrony danych osobowych jest coraz większa. Co mogą zrobić rodzice, jeśli dojdzie do ujawnienia ich danych osobowych lub ich dzieci? Jaką odpowiedzialność może ponieść dyrektor placówki? Czy należy odpowiednio wcześniej zabezpieczyć się przed ewentualnymi roszczeniami ze strony rodziców?*

M.S.: Jeśli dyrektor placówki oświatowej, będący administratorem danych osobowych dzieci, ich rodziców oraz swoich pracowników, nie uczyni zadość regulacjom przewidzianym w przepisach ustawy o ochronie danych osobowych, może podlegać zarówno odpowiedzialności administracyjnej przed Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych, jak i karnej, wynikającej z przepisów tej ustawy. Przewidują one odpowiedzialność karną, tak w postaci grzywny, jak ograniczenia wolności. A jak się wcześniej zabezpieczyć przed roszczeniami rodziców? Przede wszystkim należy ustalić z nimi na początku roku szkolnego obowiązujące w placówce zasady, zapisać je w regulaminie tejże placówki oraz uzyskać pisemną zgodę osób zainteresowanych na przetwarzanie danych osobowych według ustalonych reguł.

K.K.: *Dziękuję za rozmowę.*

